

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus III. In quos compromitti possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

pit ad Archiepiscopum Genuensem, tanquam suum in hoc delegatum:

Si ex parte Plebani arbitrium approbatum, seu exomologatum fuit, ratum esse oportere, & executioni mandandum: si autem approbatum non fuit, tunc distinguendum; utrum pœna compromisso apposita fuerit, nec ne? si apposita, ad eam agi posse; si nulla apposita pœna, tunc Procuratorem conveniri debere ad præstandum interesse; quia juramento suo se ipsum, non Ecclesiam, obligare poterat. Ex hoc enim casu apparet, si Procurator absque mandato (intellige speciali, vel generali cum clausula: *cum libera*) compromisit, contra ipsum executionem fieri posse; non contra Ecclesiam, à qua constitutus est cum sola clausula *generali*. Sic Layman in *cit. c. Per tuas*, 9. h. t. n. 10.

Prohibentur præterea compromittere in causa aliena mulier, per dict. L. 32. §. 2. ff. de Recept. qui arbit. Tutor, aut Curator sine Judicis decreto, aut prætermisissis solennitatibus; Prælati, aut Beneficarii in præjudicium Ecclesiæ; cum sint meri administratores; Vassalli super re feudali absque consensu Domini. Nam in hac materia solus Dominus est Judex, per c. 6. & 7. de foro compet. & rem feudalem invito Domino alienare, Vassallo prohibetur per Fridericum Imperatorem, cap. Imperialem, de prohibita fendi alienatione.

ARTICULUS III.

In quos compromitti possit?

2752. **R**esp. compromitti posse in quemlibet, quem nec ætas, nec status impedit. Hinc subditus compromittere potest in suum Judicem ordinarium, tanquam in Arbitrum; Barb. in c. 3. h. t. n. 3. Laicus tamen (quamvis Arbitrator, seu amicabilis compositor esse possit in rebus Ecclesiæ, vel spiritualibus causis, vel super fructibus decimarum) Arbitrator in spiritualibus esse non potest, per c. contingit, h. t. ubi expressè dicitur: *in causa Ecclesiastica compromitti non posse in Laicum; quod non deceat, ut Laici de causis Ecclesiasticis cognoscant, aut arbitrentur*, nisi Pontifex ex plenitudine potestatis id concedat, aut

eius delegatus, sed solum tunc, si simul Clerici sint, in quos, de delegati venia, compromissio fiat, ut colligitur ex c. per tuas, 9. eod.

Cæterum ratione status non compromittitur in servum, dum talis est, L. 9. ff. de Procur. Nec in mulierem, quia arbitrari est munus civile, L. fin. C. de Procur. Excipe nisi habet jurisdictionem, c. 4. h. tit. Nam, cum inter Abbatem, & Conventum Ordinis Cisteriensis, atque Hospitalarios controversia esset de usu cujusdam nemoris, compromissum fuit à partibus in Regiam Galliarum; ea, intellectis causæ meritis, arbitrium, seu laudum, adhibito Episcoporum quorundam consilio, pronuntiavit. Sed Hospitalarii putarunt, sibi observandum non esse; eò quod femina arbitrium dicere non possit. Ad hoc respondit Innocentius III. licet femina, secundum jura à publicis muneribus remota sint; & in L. ult. C. de arbitris specialiter caveatur, ut mulieres, quantumcunque præcellentes, aut sapientes sint, arbitrium dicere non possint, & adeò quidem, ut neque liberti, si in patronam sub pœnæ stipulatione promiserint, arbitrium servare, aut pœnam solvere teneantur; quia tamen juxta approbatam consuetudinem, quæ in partibus Gallicanis pro lege observatur, femina præcellentes in suos subditos jurisdictionem exercent, ideo Hospitalarios cogendos esse, ut dictum arbitrium, præsertim cum Episcoporum consilio, providè latum, observent, sub pœna in compromisso per mutuum consensum constituta.

Ratione ætatis non compromittitur in minorem annis 18. L. quidam, 57. ff. de re Judic. excipe, nisi ex arbitrio Principis, arg. c. cum vigesimum de offic. Jud. deleg. quamvis ex Lege Julia non liceat compromittere in minorem 20. annis, L. cum Lege, 41. ff. h. t.

Præter hæc not. 1. compromissionem fieri posse non tantum in unum, sed etiam in plures, convenientius numero impares, ne contingat arbitrium impediri per paritatem c. 1. h. t. & L. 17. §. Principaliter, ff. eod. Not. 2. non debere Arbitris inter se discordibus dari licentiam eligendi tertium, non expressè certâ personâ tertij, c. 12. h. t. L. non distinguemus, 32. §. questum, ff. eod. etiam si essent concordēs

2753.

cordes in electione tertij, Zoësius hic
nu. 6.

Rem declarat casus in *dict. c. 12.* decisus. Nam, cum inter Guilielmum, & Ootonem, Laicos, controversia esset super quadam pecuniæ summa, Papa eam quibusdam Judicibus commisit; qui cum in causa procederent, denique partes in duos Arbitros compromiserunt, eâ formâ, ut, si ipsi discordarent, Judices delegati *tertium ipsis Arbitrium adjungerent*, retenta penes se potestate, partes ad Arbitrij observationem compellendi.

Et ita quidem factum, ut cum duo illi convenire non possent, tertius ipsis adjunctus fuerit, qui, cum eorum altero consentiens, contra unum compromittentium sententiam tulit. Et cum Judices illi delegati eum ad observationem compellere vellent, is se gravari sentiens, ad Sedem Apostolicam appellavit; sed Judices appellacione non obstante, excommunicationis sententiam in eundem tulerunt; his intellectis respondit Gregorius IX. si ita res se habeat, excommunicationis istam sententiam *declarandam esse irritam*, eò quod Casareis legibus decretum sit, ut compromissum *de assumenda persona incerta*, nullius roboris sit.

2754. A dictis tamen excipe, nisi determinatè nominata sit persona tertia in casum dissensus; quia tunc cessat vitium *incertitudinis*; *gl. in cit. L. 17. §. si in duos*; vel tertia persona nominetur à Judice; ne causa maneat indecisa, *cit. L. 17. §. Principaliter*; & secundum hoc intelligitur *c. 61. de appell. & c. 39. de offic. Jud. deleg.* prout habetur in *c. penult. h. t.*

2755. Not. 3. Arbitrum, post rem judicatam, super discordijs novis assumptum, non posse per suum arbitrium sententiam immutare, licet de componendo inter partes mandatum acceperit à Papa, nisi in scripto mentio fiat *rei judicata*, *c. 11. h. t. & Barb. ibid. n. 1. & 2.* Et sic statuit Honorius III. ut liquet ex seq. casu. Nam, cum inter Episcopos Feltrenensem, & Beluonensem ex una parte, & cives Tervisinos ex altera parte, controversia esset super districtu, & quibusdam aliis rebus; ea per Episcopum Hostiensem, Apostolicæ Sedis Legatum, terminata fuit. Sed postea aliis exinde ortis discordijs, partes compromiserunt in *Ducem Venetorum*,

obsidibus ab utraque parte datis. Sed & Papa Honorius III. eidem Duci per literas mandavit, ut partes componere curaret: at, cum Dux à Legato *ante latam sententiam immutare ausus esset*, rescriptis Honorius, intentionis suæ non fuisse, ei committere, ut controversias, *lata per Legatum sententiâ* sopitas revocaret; quare mandat quibusdam à se delegatis, ut non obstantibus prioribus literis suis, quæcunque per Ducis arbitrium *adversus Legati sententiâ* decreta esse invenerint, *in irritum revocent*, ac directè prohibeant Duci, ne ulterius in compromisso procedat; eundemque ad restitutionem obsidum, quos ad compromissi observationem stabilendam acceperat, per censuram Ecclesiasticam compellant.

ARTICULUS IV.

Super quibus rebus compromitti possit?

RESP. compromissionem fieri posse super quavis causa; nisi in alicujus præjudicium cedat. Hinc Ecclesia *exempta*, sine licentia Papæ, cujus vertitur præjudicium, non compromittit *super exemptione*, *c. 5. h. t.* Ortis enim controversiis inter Abbatem de Pigravia ex una parte, & Episcopum Merspergensensem, & dicti Abbatis Monachos quosdam ex altera parte, super iis, fide invicem data, à partibus compromissum fuit in Archiepiscopum Magdeburgensem, tanquam Arbitrum: præcipit Innocent. III. ut arbitrium, seu laudum Archiepiscopi observetur, *ijs exceptis capitulis, quæ contra libertatem, & exemptionem Monasterij, ac Capellarum ejus in arbitrio expressa fuerunt.* Nam tametsi Abbas *ultro vellet*; tamen nequaquam posset *absque Romani Pontificis licentia renuntiare privilegijs*, ac indulgentiis; quibus indicatur, Monasterium illud ad jus, & proprietatem Ecclesiæ Romanæ pertinere.

Præter hæc not. 1. compromitti non posse super causa *criminali*, vel *matrimoniali*, *c. penult. 9. §. in matrimoniali, de integr. restit.* nec super causa libertatis, & reliquis, de quibus jam supr. Not. 2. si Judices delegati non possint convenire *in dubio suæ jurisdictionis*, Arbitros super ea *materia eligendos esse*, ut dicitur in *c. pastoralis*.